

Nr 24

Utlåtande i anledning av motioner om en fullständigare rening av avloppsvatten.

I de till allmänna beredningsutskottet hänvisade likalydande motionerna I: 371 av herr *Eskilsson m. fl.* samt II: 467 av herr *Lothigius m. fl.* hemställes att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t måtte anhålla om utredning angående åtgärder för införande av fullständigare rening av avloppsvatten.

Motionärerna framhåller att nuvarande reningsverk i stort sett är av två olika typer, dels låggradiga, som genom mekanisk avslamning av avloppsvattnet motverkar den direkta nedsmutsningen av vattendragen, dels höggradiga för biologisk rening av avloppsvattnet, vilka gör det möjligt att minska den syretäring som annars uppkommer i de sjöar där avloppsvattnet utsläpps.

De hittillsvarande reningsverken kan ej frångilja de i avloppsvattnet ingående närsalterna i form av fosfor och kväve som genom sin gödnings-effekt ger upphov till sekundära föroreningar i form av ökad växtlighet av vassar och en riklig planktonutveckling i vatten. Det finns numera fullt utarbetade reningsmetoder baserade på kemisk fällning av närsalterna, det s. k. tredje steget. Dessa metoder skulle kunna utgöra ett komplement till de tidigare nämnda mekaniska och biologiska reningsprocesserna. Kostnadsstegringen för en sådan långtgående rening av avloppsvattnet uppgår till mellan 50 och 100 procent av den tidigare reningskostnaden.

Om inte föroreningarna av de svenska vattendragen skall taga sådana proportioner att det inte är möjligt att komma till rätta med problemet måste enligt motionärerna frågan om närsaltsreduktionen bli föremål för beaktande vid anläggande av reningsverk för städer och tätorter. I första hand kan detta ske genom statliga åtgärder för att stimulera en utbyggnad av reningsverken. Stödåtgärderna torde kunna få formen av förhöjda statsbidrag till reningsanläggning för närsaltsreduktion och generösare avskrivningsmöjligheter för enskilda företag till förbättrade reningsanläggningar.

Utskottet har inhämtat yttrande över motionerna från Institutet för vatten- och luftvårdsforskning som anfört, att tekniken för behandling av kommunalt avloppsvatten utvecklats långsamt och inte kan anses motsvara dagens behov. Därtill kommer att i de flesta fall sanitärt avloppsvatten och dagvatten avleds genom samma ledningar. Stora mängder regn- eller smältvatten kan därigenom sätta reningsverken ur funktion och ytterligare för-

svåra en nöjaktig behandling av det sanitära avloppsvattnet. Undersökning av möjligheterna att anpassa avloppsvattenrening till modern processteknik pågår, varvid en viktig detalj är kemisk fällning av avloppsvattnet. Kostnaden härför torde dock inte vara så hög som antyds i motionen. Från auktoritativt håll har siffran 10 kr. per person och år nämnts. Med hänsyn till den stora investeringsvolym som tas i anspråk för byggande av reningsverk är det angeläget att centrala myndigheter bättre än nu ges möjlighet att engagera sig i utformningen av dessa verk så att teknikens senaste rön verkligen blir prövade i fullstor skala. För detta borde stödmöjligheter efter amerikanskt mönster prövas för att stimulera till den tekniska utveckling som är i hög grad behövlig.

Beträffande kostnaderna för reningsanläggningar vid industrier, fortsätter institutet, är dessa ofta betydande och kan speciellt när det gäller äldre industri påverka lönsamheten. Med hänsyn till de förmånliga avskrivningsregler som förekommer i vissa av de länder som Sverige konkurrerar med på exportmarknaderna torde inte ens en sådan lättnad i avskrivningarna som föreslagits i motioner till 1965 och 1966 års riksdag vara tillräcklig.

Utskottet

I motionerna har hemställts om utredning angående åtgärder för införande av en fullständigare rening av avloppsvatten.

Enligt gällande bestämmelser i vattenlagen får utsläpp av kloakvatten, varmed menas spillvatten och orenlighet som kommer från bostäder eller från verksamhet som inte hänförs till industriell rörelse, i regel inte ske utan att kloakvattnet undergått åtminstone låggradig rening, s. k. slamavskiljning. Vid prövning av vattendomstol av villkoren för att utsläppa kloakvatten från större samhällen och städer föreskrivs numera inte sällan att vattnet skall undergå höggradig, biologisk rening.

Statsbidrag utgår till kommuner för att förse bebyggelseområden, som tagits i anspråk före den 1 juli 1959, med vatten- och avloppsanläggningar. Bestämmelser härom finns i kungörelsen den 5 juni 1959 (nr 251) om statsbidrag till vatten- och avloppsanläggningar. Enligt 4 § i kungörelsen kan ett med 40 % förhöjt statsbidrag utgå till avloppsanläggningar med högre reningsstandard än låggradig rening. Väg- och vattenbyggnadsstyrelsen, som före genomförandet av det i proposition nr 59 år 1967 framlagda förslaget till ny organisation för natur-, vatten- och luftvård handhaft statsbidragen till vatten- och avloppsanläggningar, har i sina anslagsäskanden för budgetåret 1967/68 anfört, att det statliga stödet för utförande av dylika anläggningar bör omprövas, att direkt statlig medverkan normalt endast torde behövas i sådana fall, där en särskild stimulans bedöms nödvändig för att få till stånd en anläggning som av vattenvårdande skäl eller ur regional synpunkt är angelägen, samt att även andra former för statligt stöd än anläggningsbidrag, t. ex.

räntefria lån bör undersökas. Enligt vad utskottet erfarit pågår förberedelsearbete för en översyn av statsbidragsbestämmelserna.

Enligt vad utskottet inhämtat pågår inom Stockholms stad praktisk försöksverksamhet med närsaltreduktion i samråd med statens vatteninspektion, som även bedriver undersökningar av vattendrags reaktioner på utsläpp av fosfater. Även andra institutioner såsom Institutet för vatten- och luftvårdsforskning gör undersökningar och försök beträffande närsalter och närsaltsreduktion. Ytterligare resultat är att förvänta av denna verksamhet som ännu inte helt klarlagt problemen på området. Under 1967 kommer dock troligen det första reningsverket med tredje reningssteget att tas i bruk i Sverige.

Frågan om generösare avskrivningsregler för reningsanläggningar har behandlats senast vid 1966 års riksdag som avlog motioner med förslag här om med motiveringen att frågan i första hand borde prövas av företagsskatteutredningen och ej bli föremål för särbehandling lagstiftningsvägen samt att möjligheter till förmånlig avskrivning i vissa fall redan förelåg.

Utskottet finner att frågan om fullständigare rening av avloppsvatten är av stor vikt samt att ytterligare åtgärder bör vidtagas för att stimulera en utbyggnad av reningsverk. Genom gällande regler för statsbidrag kan normalt ett kraftigt förhöjt statsbidrag påräknas för reningsanläggning för närsaltreduktion. Eftersom frågan om generösare avskrivningsmöjligheter för reningsanläggningar nyligen behandlats av riksdagen och då såväl forsknings- som utredningsarbete om avloppsrening och närsaltsreduktion pågår anser utskottet inte att ytterligare uredningar i frågan för närvarande bör igångsättas utan att resultatet av pågående arbeten bör avvaktas.

Utskottet hemställer,

att motionerna I: 371 och II: 467 icke må föranleda någon riksdagens åtgärd.

Stockholm den 20 april 1967

På allmänna beredningsutskottets vägnar:

HARALD J. SKOGLÖSA

Närvarande:

från f ö r s t a kammaren: herrar Hellebladh, Eric Gustaf Peterson, Oscar Carlsson, Axel Kristiansson, Hedlund, Yngve Persson, fru Hultell, fru Elvy Olsson, herrar Helge Karlsson, Wååg, fru Diesen och herr Wirtén;

från a n d r a kammaren: herr Skoglösa, fru Jäderberg, herrar Svensson i Kungälv, Lundmark, Wikner, Larsson i Borrby, Nilsson i Bästekille, Hyltander, Nilsson i Agnäs och From.